

AGRAR TARMOQDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI TASHKIL ETISHNING TASHKILY-IQTISODIY ASOSLARI

To'ychiyeva Nodira G'ulom qizi

UZMUJF, assistent

E-mail: nodira070495@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada agrar tarmoqlarda tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishning tashkiliy-iqtisodiy masalalari bo'yicha so'z boradi. Bugungi kunda qishloq xo'jaligi - bu jahon iqtisodiyotining muhim sohasi bo'lib, u o'simlik va hayvonot manbalarini rivojlantirish bilan bog'liq sohalar majmuasidir. Uning barqaror rivojlanishi ishlab chiqarish vositalarini ishlab chiqaruvchi, qishloq xo'jaligiga xizmat ko'rsatuvchi, yetishtirilgan qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlovchi, saqlovchi hamda iste'molchilarga yetkazib beruvchi barcha tarmoqlar faoliyati bilan chambarchas bog'liq.

Kalit so'zlar: Agroiqtisodiyot, agrarbiznes, struktura, iqtisodiyot, platforma.

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PRINCIPLES OF ORGANIZING BUSINESS ACTIVITY IN THE AGRICULTURAL SYSTEM

Abstract: This article deals with the organizational and economic issues of organizing business activities in agrarian industries. Today, agriculture is an important sector of the world economy, and it is a complex of industries related to the development of plant and animal resources. Its sustainable development is closely related to the activities of all sectors that produce means of production, provide services to agriculture, process, store and deliver agricultural products to consumers.

Key words: Agricultural economy, agrarian business, structure, economy, platform.

Barchamizga ma'lumki dehqon xo'jaliklari mamlakat iqtisodiy qudratining oshishiga hamda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashga o'zining salmoqli hissasini qo'shish bilan birga, qishloq joylarida yashayotgan aholining daromad manbai vazifasini ham o'tamoqda. Dehqon xo'jaligida intellektual mulkdan, malaka va tajribadan, kapitaldan samarali foydalanish hissi boshqa xo'jalik shakllarida ish yuritish sub'ektlariga nisbatan yuqoriroqdir. Buning asosiy sababi, ularning ishlab chiqarishdan manfaatdorlik darajasining boshqa ishlab chiqarish shakllaridagiga nisbatan yuqoriligidadir.

Dehqon xo'jaliklari tashkiliy ishlab chiqarish bo'yicha o'ziga xos xususiyatga ega bo'lgan xo'jalik bo'lib, ishlab chiqarish munosabatlarining barcha yo'nalishlarini qamrab olgan ishlab chiqarish sub'ekti hisoblanadi. Dehqon xo'jaliklarida ishlab chiqarilgan mahsulotlarning asosiy qismi aholi tomonidan iste'mol bozorlarida naqd tovar-pul shakli ko'rinishida xarid etiladi va iste'mol qilinadi. Natijada dehqon xo'jaliklari ham boshqa xo'jaliklar shaklida o'zi ishlab chiqargan mahsulotlarining ma'lum qismini tovar shaklida sotishlari evaziga foyda oladilar.

Dehqon xo'jaliklari o'zlarining ishlab chiqarish faoliyatlarida davlatga yer va mulk soliqlarini to'lar ekanlar, fermer xo'jaliklari esa shu davrda ayrim soliq turlarini to'lashdan ozod etilganligini aytish zarur. Xulosa qilib aytsak, dehqon xo'jaliklari turli ishlab chiqarish korxonalarini kabi faoliyat olib boradilar. Bu bilan ularning ishlab chiqarish faoliyatlarini korxonalar ishlab chiqarish faoliyatiga yaqin bo'lgan ishlab chiqarish shakli deb hisoblash mumkin. Dehqon xo'jaliklari boshqa ishlab chiqarish korxonalarini kabi bozor qonuniyatlari asosida o'z faoliyatlarini amalga oshirsalarda, ular 72 tomonidan ishlab chiqarilgan mahsulotning asosiy qismini aholi iste'mol qilishi bilan o'zining ijtimoiy-iqtisodiy xususiyatiga ega.

Dehqon xo'jaligini boshqa qishloq xo'jaligi korxonalarini bilan taqqoslaganda quyidagi xususiyatlarni alohida ajratib ko'rsatish o'rinlidir: - yerdan foydalanish, egalik qilish va tassaruf etish hududlarining mavjudligi, uning kichik va cheklanganligi; - davlat buyurtmasining yo'qligi; - oila a'zolari bilan ishlab chiqarishni tashkil etishda va olgan daromadlarni erkin va o'z maqsadlaridan kelib

chiqqan holda taqsimlanishi; - oilaga asosiy yoki qo‘shimcha daromad keltirishi; - oilaning oziq-ovqat manbai ekanligi; - dehqon xo‘jaligida ishlab chiqarishning mustaqil tashkil etilishi. Respublikadagi dehqon xo‘jaliklarida dehqonchilik va chorvachilik mahsulotlarining qariyb barchasi yetishtiriladi.

Xulosa o‘rnida shuni aytish mumkinki. Bozor iqtisodiyoti sharoitida dehqon xo‘jaligi ishlab chiqarishning barcha sohalarida shaxsiy va ijtimoiy manfaatlarni o‘zida ifodalovchi xo‘jalikni harakatlanuvchi kuch sifatida tan olinmoqda. Dehqon xo‘jaliklari va ularning samarali rivojlanishi milliy iqtisodiyotimizning ajralmas qismi bo‘lib, u tashkiliy iqtisodiy va ijtimoiy jihatdan turli mulk shakllariga asoslangan ishlab chiqarish korxonalarini, qo‘shma korxonalar, agrofirma va fermer xo‘jaliklari bilan mahsulot ishlab chiqarish hajmining o‘sishi, uning sifatining yuqoriligi va tannarxining arzonligi bilan raqobatlasha oladigan xo‘jalik shakliga aylanib bormoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Husanov R.X. Qishloq xo‘jaligida iqtisodiy islohotlar va agrar iqtisodiyot. «Yangi asr avlodi», -T.: 2004. -B. 213 2.3.
2. Баранчеев, В.П. Управление инновациями [Текст] / В.П. Баранчеев, Н.П. Масленникова, В.П. Мишин. – М.: Юрайт-Издат, 2009. – 711 с.
3. То‘uchiyeva N. Elektron Ta’lim Tizimining Afzalliklari Va Kamchiliklari //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar. – 2022. – T. 1. – №. 1. – С. 40-41.
4. Nodira T., Maxfirat T. FORMATION AND DEVELOPMENT OF PRONUNCIATION IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN SCHOOL STUDENTS //INTERNATIONAL CONFERENCES ON LEARNING AND TEACHING. – 2022. – T. 1. – №. 1.
5. Akramovich N. A. HISTORY, SUBJECT AND OBJECT OF FORMATION OF" MACROECONOMICS" //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2022. – T. 10. – №. 1. – С. 209-210.

6. Nizametdinov A., Ahmedova H. Elektron ta'lim metodologiyasi rivojlantirishning usullari //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollari. – 2022. – T. 1. – №. 1. – С. 29-31.
7. Nodira T., Maxfirat T. MODERN METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE PRONUNCIATION TO PRIMARY SCHOOL PUPILS IS BASED ON THE JAPANESE EXPERIENCE //ТА'ЛИМ ВА РИВОЖЛАНИШ ТАХЛИЛИ ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – С. 205-208.
8. Норбеков Х., Туйчиева Н. Формирование конкурентных преимуществ компании //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollari. – 2022. – T. 1. – №. 1. – С. 589-592.

